Shkruan Kristina Pepgjoni

Uniteti për mes arsyes njerëzore se" Zoti është një e sbëhet tjetër..." -pop. e Rumisë, si mendim po duket arrinë e të provokon pa limit rrugëtimet e të gjitha besimeve njerëzore po dhe të shkencës. Prandaj kjo po na nxitë edhe në këtë studim në multi dije , sepse kjo logjikë e urtësisë folklorike të Rumisë që vazhdimisht ka ekzistuar si të thuash në të gjitha kohët në qyterimet mesjetare po thuaj se provokoi mendimin analitik të zbërthimit të çështjes dhe kështu ndodhi që kudo në Evropë u bë edhe një trend si një luftë " për arsyen dhe lirinë e mendimit që u përfshi e gjithë shoqëria intelektuale nga një armatë e madhe dijetarësh : filozofësh , inxhinierësh, shkrimtarësh , si të ishte një rikthim në filozofinë dhe kulturën greke .Prej këtu , pa humbur kohë guxojmë të themi se ky art i shprehur në folklorin popullor të shqiptarët në fakt realisht i bie të jetë vetë mendimi intelektual e filozofik që u paraqit me Rilindje Evropiane po çka se krahasimi

filozofisë folklorike të Rumisë me mendimin filozofik të Rilindjes , për dikë mund të duket si një donkishotizëm , faktët për këtë direkt dhe tërthorazi do të i gjeni në këtë libër. Në kuptimin që edhe me gjuhën që trashëgojnë shqiptarët –shqipja, del të jenë vetë ama e besimit dhe filozofisë . Mbase këtë na e shpjegon vetë emri filozofi e cila për ata që duan ta shohin zbërthen etimologjinë e vet , mu aty ku edhe paraqitet vetë fjala e parë e çdo libri të shenjtë që është në shqip NË FILIM (FILLI I+ IM)dhe se emri FILOZOFI nuk do të thotë asgjë tjetër veçs se shqip FILLO+ ZO(T)+ Fijen ...?!

Pa e zgjatur nisim rrëfimin meditativ , eseistik , shkencor e filozofik me këtë titull që tregon se ky libër është një ribotim i librit : Rumija Na dhe Ata - e Vërteta që fshehën.

Në vitin 1570 në Francë , Michel dë Montenj , një nga figurat më të shquara të Rilindjes Franceze dhe evropiane , e pranoi publikisht se " gjatë studimit të veprave të Aristotelit e kuptova se kisha mangësi të mëdha , në kulturën dhe dijen time "Në të njëjtën linie është edhe Rëne Dekard. Jascues Attali –Pirre –Henry Salfati : Fati i Perëndimit . Athinë Jerrusalem –Botoi Minevra- Onufri Tiranë Prishtinë f, 192, 93, 94, 95.

Mirëpo për hesapin tonë ose timin imponoi në mua se pas fjalës" kultura greke "duhet të jetë fshehur me qëllim kultura shqiptare sepse shenjtorët në besim të gjithë vinin nga familja profetike e arëve të lashtë dhe ku nga bërthama e ruajtur e këtij populli në besim dhe gjuhë natyrshëm monoteiste e trashëgojnë fillimisht shqiptarët , andaj po e marr guximin të shkruaj parathënien për këtë libër .

Kjo gjë hetohet natyrshëm në vetë gjuhën filozofike shqipe e cila nëse tek neve si komb është filozofi thjeshtë e këngëtarit popullor , vërejmë se si qasje te evropianët kjo çështje është ngritur në nivel të krijimit artistik dhe filozofie . Andaj edhe natyra e formimit intelektual të një shqiptari , sikur e përvetëson fare lehtë filozofinë e Spinozës për unifikim tëZotit , apo si të thuash njëshmërinë e tij siç cekëm se e njeh populli. Te shqiptarët e thjeshtë , pa marrë parasysh çdo gjë ata janë në mendim monoteista të lindur duke mos qenë të infektuar me bindje tjera dhe se koncepti i Spinozës për Zotin ,si të thuash se atë ta din edhe një gjyshe e pa shkollë sepse e ka të lindur , nga se asaj ia thotë vetë gjuha.

“ E Filozofi holandez me origjinë hebreje propozon që uniteti i mendimit (për Zot-V, jonë) të mos bazohet në konceptin eZotit ashtu siç ishte i përcaktuar në judaizmin e të parëve të tij, por të ndërtohej duke pasur në qendër Natyrën. Në këtë sens vepra e tij Etika ...prezantohet një lloj si vetë Ethika Nikomacheia e Aristotelit , së cilës Spinoza , duke u nisur nga disa premisa të caktuara , shpreson ti japë vlera universale . Metoda e tij e arsyetimit është tërësisht logjike:

“ Nëse origjina këtu do gjëje se është Zoti, prova që Zoti ekziston , nuk lejon të flitët për dy në të njëjtën kohë , sepse në të njëjtën kohë nuk mund të ekzistojnë dy gjëra fuqiplota (sipas parimit : nëse njëra është më e fuqishme se tjetra, atëherë tjetra nuk është Zoti dhe në qoftë se të dyja janë të barabarta , atëherë ata nuk janë fuqiplota , për rrjedhojë nuk janë Zoti. Nëse Zoti është prezent në shumë gjëra , secila nga këto gjëra duhet të jetë pjesërisht Zot. Por Zoti nuk mund të ndahet në pjesë ; në se Zoti nuk përfshihet në këto gjëra , atëherë duhet të ekzistojë një kufi dhe nuk do të ketë më pafundësi . Gjërat e veçanta nuk janë gjë tjetër veç se vullneti i mirë i cilësive të Zotit. , me fjalë tjera modalitete me të cilat atributet eZotit shprehen në një mënyrë të qartë dhe të përcaktuar “Përtej çdo lloj dogme , vepra voluminoze e Spinozës e rikthen mendimin për unitet në prezencën absolute të një fuqie totale te Natyra “ –Pun i cit . f. 194 -195. E ajo filozofia se si pati në vigjiljet e njerëzimit të pa ditur e të egër shumë zota dhe të cilët me zhvillimin e shoqërisë njerëzore vazhdimisht vdisnin nxit besimin se edhe i fundit do të vdesë në emër të modernizmit , kur të i jem kthyer absolutisht natyrës dhe ekologjisë duke qenë plotësisht individë dhe zota të lirë globalist të planetit tokë “.Me gjithë këtë për sa thamë sipas Besimit të Vjetër të Rumisë çështja është fare ndryshe , Zoti është Një i plotë në një rreth prej 360 shkallësh dhe se nëse fjala shqipe NJERI etimologon me fjalën NJË I RI , pra se neve jemi në përgjasim vetish me një zot të ri në tokë , atëherë vetë mënyra e karakterit tonë tregon që neve në vete jemi plusi dhe minusi apo e mira dhe e keqja bashkë (hidhërimi dhe dënimi njëkohësisht) duke pasur njëkohësisht edhe mëshirën e lindur e duke na bërë si qenie- krijesë unike me dy të kundërtat në karakterin tonë. Dhe besimi –feja na mëson që të i bindemi Zotit duke iu lutur atij të na forcojë për të dominuar në shoqëri me pozivitet dhe se në këtë çështje se çfarë duam të zgjedhim jemi lënë në këtë botë të lirë e për sjelljet tona do të përgjigjemi në riinkarnim (Rringjallje – që vetë mendimi shqip na e tregon se rrijmë gjallë jemi , barazi Rrin+ gjall+ je . Ose së prapthi Je + gjall+ rrin . E kjo është magjia e gjuhës shqipe që shqetson të tjerët për nga besmi sepse fjalët e gjuhës që ata(tjerët) flasin nuk bartin mendime simbolike , por vetëm konceptuale . Por është edhe një fakt tjetër te folklori i Rumisë që tregon se si bota e prtejme është e vërtetë dhe se kur flasim me ata që kanë kaluar në atë botë ashtu si çdo komunikim me atë botë me ëndrra sipas mitit është i vërtetë dhe në mite kjo ndodh të bëhet me njerëz të zgjedhur të kësaj bote duke na dhënë mesazhe si të veprojmë –Ë çdo gjë është komunikim i vazhdueshëm i një tërësie të madhe të mikro dhe makro kozmosit si dy pjesë në një tërësi 360 shkallë andaj na duket se konstatimet e Spinozës janë spekulim –nuk ka natyrë, por ka Zot –Krijues dhe feja është “ Udhëzim si të vetadministrojmë me subjektin tonë njerëzor duke qenë përkohësisht të lirë në këtë kohë që i paraprinë amshimit .Këtë pikëpamje filozofike autori e përdor edhe në këtë libër para se fillon të merret me seriozitet me ritet dhe zakonet popullore të Rumisë , për çka edhe është i përgatitur nga këndi i fakultetit të cilin ai e ka mbaruar për Letërsi e Gjuhë Shqipe në Prishtinë te profesorët e nderuar që u bënë për pak kohë emra të përveçëm të dijeve shqiptare nga të cilët autori i këtj libri ka ditur të përfitojë mjaftueshëm.Tash do të na lejohet pak konspiracion pasi edhe vetëjam lindur në një mjedis folklorik të fillimit të mendimit në Zot të kujtoj pak konspiracion të gjetur sa këtej aq edhe andej .

... “Më foli Zoti në ëndërr, Papa Françesku fsheh testamentin e shqiptarëve MCN www.youtube.com › watch –pra sekretin se prona e Vatikanit është jona”. Nga ky kënd asgjë nuk bënë të injorohet edhe pse ka spekulime , mirëpo Zoti gjithnjë foli me njerëz të thjeshtë- kjo besohet” ?!

Kështu e nisi rrëfimin simbolistja shqiptare që di të tregojë se ç është në fakt simboli si shenjë dhe se çfarë dijeje rrëfejnë simbolet në përgjithësi dhe dijet të folklorit të Rumisë që sjell autori.Nga ky prizëm duhet përkrahur mendimi i M . Nikës , kur mbron parimin se:” Këto dije del të jenë forma të historisë njerëzore të besimit njerëzorë e të trashëguar nga koha e shkrimit me figura -glosave –hiroglifeve egjiptase apo germave me figura të ndryshme . të shenjta “. Të cilat në këtë kohë lidhin historinë e besimit me mitologjinë –si histori besimi njerëzor. Në parim pohojmë se simbolistët besojnë në energjinë apo energjitë universale që përmes hieroglifeve të çojnë deri te njohja e të gjitha rregullave kozmike të lëvizjes së kësaj energjie në Univers . Këtu po e parafrazojmë atë duke shtuar edhe do sqarime tonat shtesë.Po nëse kapemi fillimisht nga kuptimi i fjalëve të cituara sipas një etimoni shqiptar gjuhtarit në situatë i rezulton pa vetëdije që për shembull fjala Testament , është e thënë në dialektin gegë në një urdhërore dëftore në kuptimin shqip, si :

Testo mendët …?! Pra ashtu siç testohet një makinë ?! Dhe kjo ndodhë pa vetëdijen tonë .Do të thotë – që pavarësisht nga neve te mendimi = me + ni(ndi)” menime – gegërisht)apo me+ ni + me...,mendja e atij që mendon e flet shqip në këto situata te folësit të mendimit shqip si komunikim na del se si shqipja në këtë fjalë fsheh rrënjën shqipe –testo mendt dhe që edhe këtu fjala qenka e mendimit te të shprehurit në shqipe e cila nuk humbet në kohë duke qenë se është vetë koha -sepse fjala ruhet në kohë.Në Rumi hasim edhe një frazeologji popullore e cila shumë qartë dëshmohet se është shqip dhe me simbolikë të kësaj që folëm , kur themi : “ Mos i ha fjalët o burr i keq”. Ose “ nuk muj të i ha fjalët se nuk jam burr i keq- po të kujt janë fjalët në këtë situatë. Në këtë situatë çdo gjë , pra edhe fjala te besimi në Rumi është e Zotit cili na mëson se si kur AI dëshiron të bëjë diç në besimin popullor të Rumisë veç se thotë “ Bëhu” dhe ajo bëhet. Pra në këtë bjeshkë paskemi edhe mbretërinë e fjalës të njohur si Bea , apo Besa. Pra fjala del se është një grumbull tingujsh që japin një mendim konceptual po aq edhe simbolik, mirëpo kështu ndodhë vetëm me bërthamat e fjalëve të mendimit të shqipes si gjuhë . Kuptohet që ish gjuhë e fillimit , pra fare e fillimit të parë që ishin mendime primordiale që i mbesin besnike llojit të vet dhe se fjala në këto raste është për vetë energjinë e Universit e cila Fle (t) – që do të thotë e njëjta rrënjë ka disa kuptime të cilat “ i fsheh..” edhe nga vet folësi shqiptar nëse nuk i analizon në simbolikë sepse fjala e dhënë vepron te një shqipfolës si pavetëdije , në kuptimin që kjo mund të zbulohet vetëm nëse fjalët shqipe i shikojmë nga disa kënde tejet të ndryshme të rrafshit të mendimit shqip si “fjala bie “atij shkencor , mitologjik religjioz filozofik etj.Pra vetë koncepti “ fjala bie” tregon se fjala bjen nga lartë .....?! Sepse vetëm duke rënë fjala nga lartë ne kontrollohemi nga Toti (zoti) e nëse këtë nuk e bëjmë- pra nuk e ruajmë fjalën bëhemi të dalë apo djallëzor. Dhe kështu fjala gegërishte me origjinë nga Universi e zbritur në tokë arrin e merr kuptim në varësi se të cilës pozitë i takon në simbol .Kuptohet kur këto hyjnë , në mendjen tonë duke hyrë fillimisht në Tru – sienergji Universi që (të Ruan) si tingull “ Ti+ ngul” dhe me këtë neve për shembull duke folur –artikulojmë në formë mendimet bëhemi, për shembull njerëz “Një i Ri= njeri, apo birë i Zotit (por vetëm shpirtërisht), në kuptimin shqip që jep vetë emri BIR- duke vepruar atë mendim për një veprim që fillimisht është i mjellë në moment ngaZoti sipas besimit por për të cilin nuk kemi dijeni se si do të realizohet një punë . Për këtë edhe kemi shprehjen popullore “ Hajde po e bëjmë këtë punë e past qëllu sahati i hajrit?!”. Edhe këto mendime nuk mund të përkthehen sepse njihen vetëm nga shqipja –si gju

hë e kodeve hyjnore . Përvojat me gjuhën e Rumisë janë të mëdha dhe vështirë pr tu kapur nga tjerët . Shih për shembull, kujto këtu frazeologjinë e Rumisë se si , një ”bir në ujë nuk bëhet, ose “ Bir në shpirt është zori të bësh , ose ; E ka .një birë në zemër, ose hajde biri jem etj. sepse te ata gjuhë që nuk janë hyjnore doemos se fjala bir nuk është doemos djali i i im ..?!

Për fund , për shembull e gjithë kjo simbolikë e cekur sot tek raca jonë shqiptare ruhet në folklorin e Rumisë .E në të cilin shihet se dominon fjala shqipe ar që dominon në gjithë botën dhe se si vetë ari është drita e diellit , pra i gjithë Universit rrethor i cili ka në lëvizje numër të pakufizuar ciklësh që përbëjnë kalendarin e veçantë shqiptar .

Mr.arkeolog Kristina Pepgjoni –Minhen Gjermani